A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nyolcadik tanács)

2013. november 14.*

„Joghatóság polgári és kereskedelmi ügyekben — 44/2001/EK rendelet — A 16. cikk (1) bekezdése — A valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező fogyasztó és egy másik tagállamban székhellyel rendelkező utazási iroda között kötött utazási szerződés — A fogyasztó lakóhelye szerinti tagállamban székhellyel rendelkező utazási iroda által igénybe vett szolgáltató — A fogyasztó azon joga, hogy a lakóhelye szerinti bíróság előtt indítson keresetet a két vállalkozás ellen”

A C-478/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Landesgericht Feldkirch (Ausztria) a Bírósághoz 2012. október 24-én érkezett, 2012. szeptember 20-i határozatával terjesztett elő az előtte

Armin Maletic,

Marianne Maletic

és

a **lastminute.com GmbH**,

a **TUI Österreich GmbH** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nyolcadik tanács),

tagjai: C. G. Fernlund tanácselnök, C. Toader (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a TUI Österreich GmbH képviseletében E. Reinitzer Rechtsanwalt,

– a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és S. Nunes de Almeida, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében W. Bogensberger és A.-M. Rouchaud-Joët, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítés: HL L 242., 2006.9.5., 6. o., HL L 124., 2011.5.13., 47. o.) 16. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az A. Maletic, valamint M. Maletic (a továbbiakban: Maletic házaspár) és a lastminute.com GmbH (a továbbiakban: lastminute.com), valamint a TUI Österreich GmbH (a továbbiakban: TUI) között folyamatban lévő olyan jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya 1201, 38 euró, valamint kamatok és egyéb költségek megfizetése az alapügy felpereseinek a TUI által szervezett utazásnak a lastminute.com-nál történő foglalása miatt.

Jogi háttér

3 A 44/2001 rendelet (2), (11)–(13) és (15) preambulumbekezdése kimondja:

„(2) A joghatóságra és a határozatok elismerésére vonatkozó nemzeti jogszabályok között fennálló egyes különbségek akadályozzák a belső piac megfelelő működését. A polgári és kereskedelmi ügyekben az e rendelet hatálya alá tartozó tagállamok határozatainak gyors és egyszerű elismerése és végrehajtása céljából elengedhetetlenül szükségesek a joghatósági összeütközésre vonatkozó szabályok egységesítésére és az alaki követelmények egyszerűsítésére irányuló rendelkezések.

[…]

(11) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, és a joghatóságnak ezen az alapon mindenkor megállapíthatónak kell lennie, kivéve egyes pontosan meghatározott eseteket, amelyekben a per tárgya vagy a felek szerződéses szabadsága eltérő joghatósági okot kíván meg. A jogi személyek székhelyét a közös szabályok átláthatóságának fokozása és a joghatósági okok összeütközése elkerülése végett önállóan kell meghatározni.

(12) Az alperes lakóhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében.

(13) A biztosítási, fogyasztói és munkaszerződésekkel kapcsolatban a gyengébb felet az érdekeinek megfelelő, az általános szabályoknál kedvezőbb joghatósági szabályokkal kell védelemben részesíteni.

[…]

(15) A harmonikus jogalkalmazás érdekében a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, és biztosítani kell, hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban. Világosan és hatékonyan kell szabályozni a perfüggőség és az összefüggő eljárások megoldását,

valamint a felfüggesztés alapjául szolgáló időtartam meghatározásának tekintetében fennálló nemzeti eltérésekből adódó problémák elhárítását. E rendelet alkalmazásában az említett időtartamot önállóan kell meghatározni.”

4 E rendelet 2. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy „valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető”.

5 Az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően „[v]alamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállam bíróságai előtt kizárólag e fejezet 2–7. szakaszában megállapított rendelkezések alapján perelhető”.

6 A szerződésekkel kapcsolatban ugyanezen rendelet 5. cikkének 1. pontja kimondja, hogy ha az eljárás tárgya egy szerződés vagy egy szerződéses igény, valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt perelhető.

7 A 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja szerint valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető továbbá – amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike – bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.

8 E rendelet 15. cikke (1) bekezdése c) pontjának és (3) bekezdésének a szövege az alábbi:

„(1) Valamely személy, a fogyasztó által kereskedelmi vagy szakmai tevékenységén kívül eső céllal megkötött szerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot a 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül e szakasz határozza meg, ha:

[…]

c) minden más esetben, a szerződést olyan személlyel kötötték, aki a fogyasztó lakóhelyének tagállamában kereskedelmi vagy szakmai tevékenységet folytat, vagy ilyen tevékenysége bármilyen módon az említett tagállamra, illetve több állam között az említett tagállamra is irányul, és a szerződés az ilyen tevékenység körébe tartozik.

[…]

(3) E szakasz nem alkalmazható a fuvarozási és személyszállítási szerződésekre, kivéve az ugyanazért az árért utazást és szállást biztosító szerződést.”

9 Az említett rendelet 16. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A fogyasztó a másik szerződő fél ellen akár annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol a fél lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik, akár saját lakóhelyének bíróságai előtt indíthat eljárást.”

10 A 44/2001 rendelet 28. cikke (3) bekezdésének a szövege a következő:

„E cikk alkalmazásában a keresetek akkor tekintendők összefüggőnek, ha olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni és róluk együtt határozni.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11 A Maletic házaspár a Bezirksgericht Bludenz (bludenzi kerületi bíróság) illetékességi területéhez tartozó Bludeschben (Ausztria) lakik. Magánszemélyként 2011. december 30-án a lastminute.com internetes honlapján egy 2012. január 10. és 24. közötti, 1858 euró értékű, Egyiptomba szóló szervezett utazást foglaltak le és fizettek ki. A Münchenben (Németország) székhellyel rendelkező lastminute.com internetes honlapján megjelölte, hogy utazásközvetítőként tevékenykedik, és pontosította, hogy az utazást a Bécsben (Ausztria) székhellyel rendelkező TUI szervezi.

12 Az alapügy felpereseinek foglalása a Hurghadában (Egyiptom) található Jaz Makadi Golf & Spa szállodába szólt. A lastminute.com megerősítette e foglalást és továbbította azt a TUI részére. Ezután a Maletic házaspár megkapta a TUI által 2012. január 5-re kiállított „megerősítést/számlát”, amely a lastminute.com-nál lefoglalt utazás adatait tartalmazta, ugyanakkor egy másik szálloda nevét – a hurghadai Jaz Makadi Star Resort Spa – tüntette fel.

13 Az alapügy felperesei csak a Hurghadába történő megérkezésükkor észlelték a szállodával kapcsolatos hibát, és 1036 euró felárat fizettek azért, hogy a lastminute.com internetes honlapján eredetileg lefoglalt szállodában szállhassanak meg.

14 Az alapügy felperesei 2012. április 13-án – az így kifizetett felár visszatérítése, valamint a nyaralásuk alatt felmerült kellemetlenségekből eredő károk megtérítése érdekében – keresetet terjesztettek elő a Bezirksgericht Bludenz előtt, amelyben 1 201,38 eurót követeltek kamatokkal és költségekkel együtt egyetemlegesen a lastminute.com-tól és a TUI-tól.

15 A Bezirksgericht Bludenz az eljárást a joghatóságának a vizsgálatára korlátozta, és 2011. július 4-i végzésével a keresetet a TUI tekintetében arra hivatkozva utasította el, hogy nincs joghatósága. E bíróság szerint a 44/2001 rendelet nem alkalmazható az alapügy felperesei és a TUI közötti jogvitában, mivel a helyzet tisztán belföldi tényállásra vonatkozik. Az alkalmazandó nemzeti jogi rendelkezéseknek megfelelően úgy ítélte meg, hogy az illetékes bíróság az alperes székhelye szerinti bíróság, tehát a hatáskörrel rendelkező bécsi, nem pedig a bludenzi bíróság.

16 Ellenben a lastminute.com tekintetében – amelynek székhelye Németországban található – a bludenzi bíróság úgy vélte, hogy a 44/2001 rendelet 15. cikke (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott, az Ausztriára irányuló tevékenység feltétele teljesül. Következésképpen megállapította joghatóságát az ügy érdeméről való döntéshez. A lastminute.com fellebbezésének hiányában a végzés ennyiben jogerős.

17 Az alapügy felperesei fellebbezést (Rekurs) nyújtottak be e határozattal szemben a kérdést előterjesztő bíróság előtt és arra hivatkoztak, hogy a foglalásuk egységes jogügyletként kezdettől fogva elválaszthatatlanul kötődött utazásközvetítőként a lastminute.com-hoz és szervezőként a TUI-hoz. A szervezett utazást tekintve az eljáró bíróság joghatóságát a 44/2001 rendelet együttesen értelmezett 15. cikkének (3) bekezdése és 16. cikkének (1) bekezdése alapozza meg a TUI-val szemben is.

18 Válaszbeadványában a TUI azt állította, hogy a vele szemben előterjesztett kereset elbírálására a Bezirksgericht für Handelssachen Wien kizárólagos joghatósággal rendelkezik, valamint hogy az elsőfokú bíróság helyesen zárta ki – a jelen esetben – az egységes jogügylet fennállását. Tehát két virtuálisan különböző szerződés fennállását kell alapul venni és a joghatóság kérdését e feltevésből kiindulva kellene értékelni.

19 A kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló helyzet „tisztán belföldi tényállás”-e, valamint hogy e tekintetben hogyan kell értelmezni a 44/2001 rendelet 16. cikkének (1) bekezdésében előírt „másik szerződő fél” fogalmát olyan helyzetben, amikor a fogyasztó lakóhelyétől eltérő tagállamban található kereskedő más kereskedő – amelynek székhelye a

fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam területén található – szolgáltatásaival kereskedik, és a fogyasztó keresetet indít e „másik féllel” szemben, amennyiben e rendelkezés lehetővé teszi a fogyasztó számára, hogy jogait a lakóhelye szerinti bíróság előtt érvényesítse.

20 E bíróság szerint – mivel a fogyasztói szerződések esetén a 44/2001 rendelet 15. és azt követő cikkeiben előírt különös joghatósági szabályok tárgya a gyengébb szerződő fél védelme, biztosítva számára a fórum megválasztásának lehetőségét, valamint korlátozva a joghatósági kikötések lehetőségét – e védelem kiüresedne, ha a két másik szerződő féllel szemben a 44/2001 rendelet 16. cikkének (1) bekezdése alapján joghatósággal rendelkező bíróság előtt nem lehetne hivatkozni azokra a jogokra, amelyeket fogyasztó egyetlen foglalási műveletből származtat.

21 E körülményekre tekintettel a Landesgericht Feldkirch úgy döntött, hogy felfüggeszti az eljárást, és a következő kérdést terjesztette előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a [44/2001] rendeletnek a fogyasztó lakóhelye szerinti bíróság joghatóságát megalapozó 16. cikkének (1) bekezdését, hogy abban az esetben, amikor a másik szerződő fél (a jelen ügyben egy külföldi székhelyű utazásközvetítő) egy vele szerződő fél (a jelen ügyben egy belföldi székhelyű utazásszervező) szolgáltatásait veszi igénybe, akkor a mindkét fél ellen irányuló keresetek esetében a belföldi székhelyű szerződő félre is alkalmazni kell a 44/2001 rendelet 16. cikkének (1) bekezdését?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

22 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 44/2001 rendelet 16. cikkének (1) bekezdésében előírt „másik szerződő fél” fogalmát akként kell-e értelmezni, hogy az – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között – azon gazdasági szereplővel szerződéses viszonyban álló félre is vonatkozik, amelyiknél a fogyasztó a szerződést kötötte, és amelyik félnek az e fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam területén van a székhelye.

23 A TUI vitatja a 44/2001 rendelet vele szembeni alkalmazását, és úgy véli, hogy az alapügy körülményei egy tisztán belső tényállás sajátosságait mutatják, ezért kizárólag az illetékességre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezések alkalmazandók.

24 Ellenben nem vitatott, hogy a lastminute.com tekintetében alkalmazandó a 44/2001 rendelet, valamint hogy a Maletic házaspár lakóhelye szerinti bíróság rendelkezik joghatósággal e társaság tekintetében az ügy érdemében való döntésre.

25 Ekképpen meg kell vizsgálni, hogy – az alapügyben szereplő körülmények között – a 44/2001 rendelet alkalmazandó-e az olyan szerződő félre, mint a TUI, és hogy létezik-e olyan külföldi elem, amely igazolhatja ezen alkalmazást.

26 Ezzel összefüggésben az egymást követő csatlakozási egyezményekkel módosított, a polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i brüsszeli egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o., a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) tekintetében a Bíróság már megállapította, hogy ezen egyezmény joghatósági szabályainak alkalmazásához külföldi elem megléte szükséges, és hogy a kérdéses jogviszony nemzetközi jellegének a Brüsszeli Egyezmény 2. cikkének (jelenleg a 44/2001 rendelet 2. cikke) alkalmazásában nem kell szükségképpen a per tárgyának vagy az egyes felek lakóhelyének különböző szerződő államokkal fennálló kapcsolatát jelentenie (lásd ebben az értelemben a C-281/02. sz. Owusu-ügyben 2005. május 1-jén hozott ítélet [EBHT 2005., I-1383. o.] 25. és 26. pontját).

27 Emlékeztetni kell arra, hogy mivel a 44/2001 rendelet a Brüsszeli Egyezmény helyébe lép, a Bíróság által az ezen egyezmény rendelkezéseire vonatkozóan adott értelmezés az említett rendelet rendelkezéseire is érvényes, amennyiben ezen jogszabályok rendelkezései egyenértékűnek tekinthetők (a C-533/08. sz. TNT Express Nederland ügyben 2010. május 4-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-4107. o.] 36. pontja és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

28 Amennyiben – amint az a jelen ítélet 26. pontjában pontosításra került – a kérdéses jogviszony nemzetközi jellegének nem kell szükségképpen a per tárgyának vagy az egyes felek lakóhelyének különböző tagállamokkal fennálló kapcsolatát jelentenie, meg kell állapítani – a Bizottsághoz és a portugál kormányhoz hasonlóan –, hogy a 44/2001 rendelet annál is inkább alkalmazandó az alapügyhöz hasonló körülmények között, mivel a külföldi elem nemcsak a lastmimute.com esetében – amely nem vitatott –, hanem a TUI esetében is jelen van.

29 Ugyanis még ha feltételezzük is, hogy valamely egységes jogügylet – mint amely arra indította a Maletic házaspárt, hogy a lastminute.com internetes honlapján foglalják le és fizessék ki a szervezett utazásukat – két elkülönülő szerződéses viszonyra osztható is fel, egyrészt a lastminute.com internetes utazási iroda, másrészt pedig a TUI utazásszervező részvételével, utóbbi szerződéses viszony nem minősíthető „tisztán belsőnek”, ugyanis az elválaszthatatlanul kötődött az első szerződéses viszonyhoz, amelyet egy másik tagállamban lévő említett utazási iroda közvetítésével valósítottak meg.

30 Továbbá figyelembe kell venni a 44/2001 rendelet (13) és (15) preambulumbekezdésében előírt azon célkitűzéseket, amelyek a szerződés tekintetében a fogyasztó mint „gyengébb [fél]”védelmére, valamint arra vonatkoznak, hogy „a párhuzamos eljárások lehetőségét el kell kerülni, [...] biztosít[va], hogy ne hozzanak egymással összeegyeztethetetlen határozatot két tagállamban”.

31 E célkitűzésekkel ellentétes az a megoldás, amely lehetővé teszi azt, hogy a Maletic házaspár az alapügyben szóban forgó szervezett utazás foglalásában és lebonyolításában részt vevő két gazdasági szereplővel szemben – összefüggő keresetek útján – párhuzamosan indítson eljárást Bludenzben és Bécsben.

32 A fenti megfontolásokra tekintettel a feltett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 44/2001 rendelet 16. cikkének (1) bekezdésében előírt „másik szerződő fél” fogalmát akként kell értelmezni, hogy az – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között – azon gazdasági szereplővel szerződéses viszonyban álló félre is vonatkozik, amelyiknél a fogyasztó a szerződést kötötte, és amelyik félnek az e fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam területén van a székhelye.

A költségekről

33 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nyolcadik tanács) a következőképpen határozott:

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 16. cikkének (1) bekezdésében előírt „másik szerződő fél” fogalmát akként kell értelmezni, hogy az – az alapügyben szóban forgóhoz hasonló körülmények között – azon gazdasági szereplővel szerződéses viszonyban álló félre is vonatkozik, amelyiknél a fogyasztó a szerződést kötötte, és amelyik félnek az e fogyasztó lakóhelye szerinti tagállam területén van a székhelye.

Aláírások